

ПОПУЛЯРИЗИРАНЕ НА НАУКАТА В УЧИЛИЩНА СРЕДА

Магдалена Мартева-Симеонова¹

„Забавление“, „театър“ и „наука“ – звучат почти нелогично, когато са употребени в едно и също изречение. Най-често децата описват учения като мъж на средна възраст с бяла брада, мустаци и коса, с очила, работещ в прашина и тъмна стая. Няма отговор на въпроса какво работи той. Не искат да се занимават с наука, когато пораснат. Поради тези и много други причини, говорим за криза в комуникацията между наука и деца и то именно в училищна среда. Част от процеса на преодоляване на тази криза е свързана с излизането на науката извън рамките на училището и задължителните училищни програми. Трябва думите „забавление“, „фестивал“ и „наука“ да се чувстват удобно употребени в едно и също изречение, а децата да могат да усетят и се докоснат до красотата на науката.

Ключови думи: ПР комуникация на знания, проекти и програми, научна политика, обществено разбиране за наука, научен театър

Актуалност на проблема

Съвременният начин на живот, динамиката в обществените процеси и бързопроменящата се комуникационна среда, рефлектират върху приоритетите и професионалните желания на младите хора. Много изследвания с подчертано внимание към нагласите и интересите на учениците, показват понижен интерес на децата към обучение и професионално израстване в областта на науката и технологиите. За да бъде променена тази тенденция, е необходимо по-добро разбиране на приоритетите на младото поколение (Сьоберг и Шнайдер, 2010).

¹ Магдалена Мартева-Симеонова-редовен докторант в Института за изследване на обществата и знанието – БАН

Адрес за контакти: [magdalena.marteva@gmail.com](mailto:magdalenamarteva@gmail.com)

Създаването на положителен образ на науката, може да бъде очертано като актуален проблем с национален контекст през призмата на позиционираните в европейската общност приоритети. Задълбоченият интерес към динамиката в приоритетите на младото поколение на европейско ниво, е изявен в доклад на Групата за повишаване на човешките ресурси за наука и технология в Европа, озаглавен „Европа се нуждае от повече учени (ЕС, 2004). В доклада е ясно формулиран и проблемът - спад в интереса към науката в повечето европейски страни. В изследване от 2010 г., (Сьоберг и Шнайдер, 2010) за интереса към науката в училище, проведено в световен мащаб, част от анализа на резултатите показва, че едва 30% от анкетираните деца от Германия и Австрия отговарят положително на въпроси като „Харесват ли обучението по наука повече от другите предмети?“, „Обучението по наука ще ви помогне ли при намирането на работа?“.

Изграждането на позитивен образ на науката е дългосрочен и многопластов процес с обществено значение. Това предизвикателство пред науката е обусловено от процеса на „реинтеграция“ на системата за научнотехнологична дейност и преосмисляне на отношенията наука-общество. Причините, поради които обръщаме внимание на ситуационната чувствителност към науката и начинът, по който науката е възприемана от учениците, са необходимостта от по-добро обществено разбиране за целите, задачите и значението на науката, значението на общественото одобрение за работата на научните центрове и отделните научни групи за функционирането на обществата и подобряване качеството на живот на международно и национално ниво. Говорим за създаването на положителен образ, тъй като в последните 20 години множество политически и икономически особености и предпоставки, изградиха негативна представа за ролята на учения в обществото и за значението на работата му за общественото развитие. В изследване по Проект YOSCIWEB в седем европейски държави, сред които и България, се извежда тревожната констатация, че „общата представа на учениците за науката, преподавана в училище, е негативна.“ От друга страна, на преден план като тенденция е и желанието на родителите за концентриране на вниманието на децата им към професии, които предполагат по-висок социален статус и това поставя професията на учения, предвид съществуващия в обществото негативен образ на учения, работещ в университет или БАН, на по-задна позиция в желанията за професионална реализация на децата им.

Децата са любознателни, отворени към света, различното, любопитното и новото, белият лист на техния все още неориентиран, но бурен общ интерес към света, трябва да бъде запълнен посредством методите на възпитание и обучение с конкретни знания и интересът към науката е важно направление в тази посока. Училищната среда е подходяща, тъй като учебният процес е формиращ по своето същество. В училище децата усвояват знания в система и по програма дългосрочно планирана за целия период на обучение. Позитивният образ за науката има пряко отношение към процесите на обновяване на кадрите в научната дейност, общественото одобрение на дейността на учения като цяло. Разбирането на научните резултати